

Юридичні науки

УДК 336.72

**Веліт Микита Андрійович**

*студент*

*Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

**Велит Никита Андреевич**

*студент*

*Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого*

**Velit Mykyta**

*Student of the*

*Yaroslav Mudryi National Law University*

***Науковий керівник:***

**Кушніренко Олександр Георгійович**

*кандидат юридичних наук,*

*доцент кафедри конституційного права України*

*Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

## **ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИБІР УКРАЇНИ ЯК КОНСТИТУЦІЙНА ЦІННІСТЬ**

## **ЕВРОПЕЙСКИЙ ВЫБОР УКРАИНЫ КАК КОНСТИТУЦИОННАЯ ЦЕННОСТЬ**

## **EUROPEAN CHOICE OF UKRAINE AS A CONSTITUTIONAL VALUE**

**Анотація.** В статті зроблена спроба дослідити певні аспекти пов'язані із прагненням України отримати членство в Європейському союзі та НАТО. Акцентовується увага на тому, що закріпивши це прагнення на рівні Конституції народ України визнав таку участь в даних європейських інституціях як конституційну цінність, досягнення якої є стратегічним завданням держави в найближчій перспективі.

**Ключові слова:** Європейський вибір, Конституція України, конституційна цінність, Європейська інтеграція, членство в Європейському Союзі й НАТО.

**Анотація.** В статті предпринята попытка дослідити деякі аспекти, пов'язані з прагненням України отримати членство в Європейському союзі і НАТО. Акцентується увага на тому, що закріпив таке прагнення на рівні Конституції народ України визнав таке участь в даних європейських інститутах як конституційну цінність, досягнення якої є стратегічною задачею держави в найближчій перспективі.

**Ключевые слова:** Европейский выбор, Конституция Украины, конституционная ценность, Европейская интеграция, членство в Европейском Союзе и НАТО.

**Summary.** The article attempts to explore some aspects related to the desire of Ukraine to obtain membership in the European Union and NATO. Attention is focused on the fact that having consolidated such an aspiration at the level of the Constitution, the people of Ukraine recognized such participation in these European institutions as a constitutional value, the achievement of which is a strategic task of the state in the near future.

**Key words:** European choice, Constitution of Ukraine, constitutional value, European integration, membership in the European Union and NATO.

**Постановка проблеми.** Існуючі публікації стосовно Європейського вибору України політологічний характер. Така ситуація потребує проведення наукових досліджень в конституційно-правовому аспекті.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Наукових досліджень із визнаної проблематики майже немає. Окремі аспекти цієї проблеми

підіймаються в наукових роботах В.В. Речицького, О.Г. Кушніренко, А.А. Яковлева, Т.М. Слінько.

**Невирішені раніше проблеми.** Проблеми, які пов'язані із євроінтеграцією України, на науковому рівні в аспекті конституційного права, майже не досліджується. Тому будь-яка наукова праця, навіть на рівні студентського наукового дослідження, як видається, є необхідною, актуальною та цікавою.

**Метою публікації** є дослідження відносин, які виникають в зв'язку із закріпленням в Конституції України стратегічного курсу в такі міжнародні інституції як Європейський Союз та НАТО, ті проблеми, які виникають в зв'язку з реалізацією Україною свого європейського вибору.

**Виклад основного матеріалу.** У статті зроблена спроба розглянути питання, пов'язані із реалізацією нашою державою конституційних положень про намір в майбутньому вступити в такі важливі міжнародні організації як Європейський Союз та НАТО. З іншого боку потрібно розуміти, що цей вибір українського народу потрібно розглядати в контексті саме цивілізаційного вибору, адже вищезазначені міжнародні організації були створені та діють як об'єднання демократичних, в більшості своїй високорозвинутих в економічному відношенні держав. До того ще Україна має складні зовнішньополітичні, економічні та інші зв'язки із Російською Федерацією, а тому приєднання України до Європейського Союзу та НАТО слід вважати як важливою гарантією не тільки подальшого розвитку держави, а й збереження державного суверенітету і територіальної цілісності України. Розглянемо питання, пов'язані із реалізацією амбітних цілей України.

Без сумніву, Європейська інтеграція – складний та суперечливий соціально – економічний процес налагодження тісного співробітництва європейських держав. Її можна вважати одним із проявів провідної тенденції сучасного історичного розвитку – посилення всебічної

взаємозалежності держав, передусім в економічній сфері, та подальшого зближення цивілізаційно споріднених національних спільнот.

Розбудова та розвиток громадянського суспільства в Україні є одним із першочергових завдань періоду незалежності та самоутвердження, власне, від його втілення і залежить досягнення важливої мети – членства в Європейському Союзі [7, с.163].

7 лютого 2019 року Верховна Рада України прийняла Закон про закріплення в Конституції стратегічного курсу України на членство в Європейському Союзі й НАТО. Метою запропонованих Законом змін є законодавче закріплення в Конституції України цивілізаційного вибору, європейської ідентичності Українського народу та незворотності стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору. Відповідно до схвалених змін, до повноважень ВР додано *"реалізацію стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору"*, а уряд *"забезпечує реалізацію"* цього курсу, Президент проголошується *"гарантом реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору"* [2].

Цей Закон про зміни до Конституції України закріплює незворотність стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору. У пояснювальній записці до документу зазначається, що зміни мобілізуватимуть українське суспільство і українську владу та сприятимуть реформам, спрямованим на досягнення критеріїв повноправного членства в ЄС і НАТО. Хочеться підкреслити, що Закон вносить зміни до **преамбули і статей 85, 102, 116 Конституції**.

**П'ятий абзац преамбули** після слів «громадянської злагоди на землі України» доповнено словами «та підтверджуючи європейську ідентичність Українського народу і незворотність європейського та євроатлантичного курсу України».

**Пункт 5 частини 1 статті 85 Конституції України**, яка закріплює повноваження Верховної Ради України, викладено так: «5) визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики, реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору».

**Статтю 102** доповнено частиною 3 такого змісту: «Президент України є гарантом реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору».

**Статтю 116**, в якій закріплені повноваження Кабінету Міністрів України, доповнено пунктом 11: «11) забезпечує реалізацію стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору».

Також **виключено пункт 14 розділу XV «Перехідні положення»**, який передбачав можливість використання існуючих військових баз на території України для тимчасового перебування іноземних військових формувань на умовах оренди відповідно до міжнародних договорів [1].

Слід зазначити, що партнери України у Євросоюзі та НАТО позитивно оцінюють внесення змін до Конституції щодо закріплення стратегічного курсу держави на набуття членства у цих організаціях. Про це колишній віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Іванна Климпуш-Цинцадзе сказала в інтерв'ю власному кореспондентові Укрінформу у Франції. «Це сприймається і оцінюється дуже позитивно. Це є заявою про незмінність нашого курсу, рамковими засадами, через які мають ухвалюватися в Україні усі інші

стратегічні рішення. Це величезне завдання» [4]. Вона також зазначила, що відчуває великий оптимізм з боку західних партнерів щодо України на шляху європейської та євроатлантичної інтеграції держави.

Як видається, переважна більшість українського суспільства також підтримує курс на повноправне членство України в ЄС та НАТО, усвідомлюючи, що це є ключовою гарантією, розбудови демократичної правової держави та забезпечення її безпеки. Широка суспільна підтримка в Україні європейського та євроатлантичного вибору зумовлена європейською цивілізаційною ідентичністю України, її тісними і тривалими відносинами з членами європейської та євроатлантичної спільнот, які ґрунтуються на спільних цивілізаційних цінностях [3].

На нашу думку, велике значення має Указ Президента України «Питання європейської та євроатлантичної інтеграції» від 20.04.2019 року. Указом затверджується План заходів з реалізації стратегічного курсу України на набуття повноправного членства в ЄС та в Організації Північноатлантичного договору "з метою забезпечення незворотності європейського та євроатлантичного курсу України" відповідно до ч.3 ст. 102 Конституції України. "Кабінет міністрів України має забезпечити виконання Плану заходів та щокварталу інформувати президента України про хід виконання, а також звітувати щодо виконання зазначеного Плану в установлені строки", - йдеться в указі [5].

При цьому слід звернути увагу, що підписаний Указ не лише можливість звернути зі стратегічного курсу, оскільки закріплює задачі та обов'язки всіх органів влади в Україні на виконання цього курсу. По суті Указ Президента України надає системності та впорядкованості роботі всіх владних структур в Україні, не залишаючи простору для маніпуляцій та перекладання відповідальності.

Більш того, План містить пункт про необхідність розроблення пропозицій щодо перегляду Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, а протягом 2019-2020 років – опрацювання зі стороною ЄС питань щодо подальшої лібералізації торгівлі, укладення Угоди про оцінку відповідності та прийнятності промислових товарів (Угода АСАА); інтеграції до внутрішніх ринків ЄС у сферах енергетики та цифрової економіки; співробітництва у сфері юстиції, свободи та безпеки.

У Плані містяться пункти щодо розширення джерел та способів залучення міжнародної допомоги, поліпшення фінансування закордонних дипломатичних установ України, розвиток співпраці у сфері освіти і наукових досліджень, розширення присутності іноземних закладів освіти в Україні. Йдеться і про поглиблення співробітництва з ЄС у питаннях інформаційної безпеки та кібербезпеки, забезпечення стійкості критичної інфраструктури, протидії транснаціональній злочинності, посилення охорони кордонів, мінімізації ризиків у сфері міграції, а також про участь України у проектах, що реалізуються в рамках Європейського оборонного фонду.

Україна має достатні політико-правові передумови для повного інтегрування до Європейського Союзу та Північноатлантичного альянсу – право на інтегрування до ЄС за Україною закріплює стаття 49 Договору про Європейський Союз, визначаючи, що будь-яка європейська держава, що шанує спільні принципи, може звернутися з поданням щодо набуття членства в Союзі [8]. Приналежність України до західної цивілізації відображено і в Угоді про асоціацію з її визнанням європейських прагнень та європейського вибору України, і в рішенні Бухарестського саміту НАТО 2008 року про підтвердження майбутнього членства України в цій організації [9].

**Висновки з даного дослідження.** Підводячи підсумок можна стверджувати, що закріплення на конституційному рівні правової

визначеності курсу України на членство в ЄС і НАТО мобілізуватиме українське суспільство і українську владу та сприятиме реформам, спрямованим на досягнення критеріїв повноправного членства в ЄС і НАТО, реалізації європейського та євроатлантичного вибору через розширення та поглиблення співробітництва України з Європейським Союзом та Організацією Північноатлантичного договору. Це сприятиме також набуттю повноправного членства, зміцненню національної безпеки нашої держави, матиме наслідком гарантію її суверенітету і територіальної цілісності.

### **Література**

1. Конституція України / Відомості Верховної Ради України (ВВР), поточна редакція — Редакція від 21.02.2019; URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. ЗУ «Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2680-19>
3. Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу: Європейські орієнтири у розбудові державної служби. URL: <http://www.center.gov.ua/component/k2/item/3310-прийнято-закон-про-внесення-змін-до-конституції-україни-щодо-стратегічного-курсу-держави-на-набуття-повноправного-членства-україни-в-єс-та-нато>
4. Климпуш-Цинцадзе: інтерв'ю віце-прем'єр міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції у Франції до українського інформаційного ресурсу «Укрінформ». URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2649513-es-i-nato-vitaut-zakriplenna-u-konstitucii-kursu-ukraini-klimpuscincadze.html>



5. Указ Президента України №155/2019: Питання європейської та євроатлантичної інтеграції. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1552019-26586>
6. Яковлев А.А.. Питання євроатлантичної інтеграції в сучасному конституційному процесі України; наук.журнал «Journal «ScienceRise; Juridicial Science»». Випуск №3, 2019 рік. URL: [http://journals.uran.ua/sr\\_law/article/download/180048/180589](http://journals.uran.ua/sr_law/article/download/180048/180589)
7. Машталір Христина, Леськів Соломія Інтеграція України до Європейського Союзу як основа для розбудови громадянського суспільства: наук. журнал «Підприємництво, господарство і право». Серія «Теорія держави і права». Випуск № 6, 2017 рік. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/6/37.pdf>
8. Договір про Європейський Союз (консолідована версія станом на 1 січня 2005 року). URL: [https://www.nato.int/cps/uk/natolive/official\\_texts\\_8443.htm](https://www.nato.int/cps/uk/natolive/official_texts_8443.htm)
9. Декларація Бухарестського саміту (прийнята главами держав і урядів, що взяли участь у засіданні Північноатлантичної Ради в Бухаресті 3 квітня 2008 р.). URL: [https://www.nato.int/cps/uk/natolive/official\\_texts\\_8443.htm](https://www.nato.int/cps/uk/natolive/official_texts_8443.htm)

